

FATWA KELIMA

HUKUM PELABURAN TERHADAP SYARIKAT SWISS CASH MUTUAL FUND

KEPUTUSAN

Muzakarah Jawatankuasa Fatwa Kebangsaan Bagi Hal Ehwal Ugama Islam Malaysia kali ke-77 yang bersidang pada 10-12 April 2007, di Terengganu telah membincangkan Hukum Pelaburan Ke Atas Syarikat Swiss Cash Mutual Fund. Muzakarah telah memutuskan bahawa:

Sebarang pelaburan yang menjamin keuntungan secara tetap seperti ditawarkan oleh beberapa syarikat pelaburan dalam dan luar negara seperti Swiss Cash Mutual Fund dan lain-lain adalah haram kerana ia mengandungi unsur riba dan *gharar*. Oleh itu, umat Islam dilarang terlibat dengan pelaburan seumpama ini kerana banyak alternatif lain berlandaskan Islam yang boleh disertai oleh umat Islam.

LATAR BELAKANG

Pelaburan melalui internet (*e-commerce*) semakin mendapat tempat di kalangan orang awam termasuk umat Islam sendiri. Sehubungan itu, timbul persoalan di kalangan masyarakat berkaitan dengan hukum pelaburan melalui internet atau *e-commerce*, projek pembangunan, *hedging*, ekuiti, tukaran wang asing (*forex*), perniagaan komoditi dan instrumen lain.²⁶

Bank Negara Malaysia (BNM) dan Suruhanjaya Sekuriti/*Securities Commission* (SC) telah menyatakan bahawa Swiss Cash bukan sebuah badan pelaburan yang diiktiraf oleh kerajaan untuk mengutip deposit daripada orang ramai tanpa kelulusan BNM dan tidak pernah diberikan lesen oleh SC untuk

---

²⁶ Swiss Mutual Fund, <http://www.swisscash.net/web/sff_sip.aspx>. (Diakses pada 6 Mac 2007)

menjalankan kegiatannya di Malaysia.²⁷

Skim pelaburan Swiss Cash dikendalikan oleh Syarikat Swiss Cash Mutual Fund diketuai oleh Michael Mansfield. Swiss Cash merupakan satu pelaburan yang menawarkan pulangan sehingga 300% dalam tempoh pelaburan selama 15 bulan. Pelaburan tersebut ditawarkan kepada para warganegara Malaysia, Singapura, dan Indonesia di mana penganjur skim ini mendakwa bahawa dana pelabur disalurkan ke dalam aktiviti perniagaan yang merangkumi cari gali minyak, serta perkapalan dan pertanian di Republik Dominica.

Ciri-ciri pelaburan Swiss Cash bagi mengenal pasti asama ada ia bertepatan ataupun tidak dengan kehendak syariah adalah seperti berikut:²⁸

- a. Pelaburan Swiss Cash dijamin kadar keuntungannya atau *Guaranteed Fixed Return*. Sebagai contoh yang diambil dari laman web Swiss Cash sendiri, untuk pelaburan berjumlah antara USD 1,000,00 hingga USD 100,000 pelabur dijamin pulangan 20% untuk setiap 30 hari. Manakala pulangan pelaburan dari segi amaun kewangan pula ialah jika modal pelaburan sebanyak USD 100,000 dilaburkan selama 450 hari, jaminan pulangan ialah sebanyak USD 300,000. Di samping itu, pelaburan Swiss Cash memerlukan pelabur meletakkan wang deposit pelaburan ke dalam Syarikat Swiss Cash (institusi kewangan). Dalam masa yang sama juga pelabur dijanjikan faedah yang disyaratkan;
- b. Dari segi pembahagian keuntungan antara pelabur dengan syarikat ini, pelabur telah ditentukan terlebih dahulu keuntungan mengikut bentuk jumlah iaitu USD 300,000 dan bentuk peratusan kepada modal iaitu sebanyak 20%.
- c. Swiss Cash mempromosikan pelaburannya dalam minyak, gas, *hedging, commodity futures and forex* bagi meraih keuntungan. Salah satu bidang perniagaan Swiss Cash ialah pertukaran mata wang asing (*forex* atau *money market*).

---

²⁷ Amaran Mengenai Swiss Cash atau Swiss Mutual Fund. Siaran Akhbar Bank Negara Malaysia, 5 September 2006.

²⁸ Swiss Mutual Fund, <http://www.swisscash.net/web/sff_sip.aspx>. (Diakses pada 6 Mac 2007).

- d. Swiss Cash tidak mempunyai Jawatankuasa Penasihat Syariah. Ini adalah kerana ia merupakan syarikat pelaburan konvensional dan tidak memerlukan jawatankuasa ini untuk mengawasi segala aktiviti pelaburan.

HUJAH DAN DALIL

Berdasarkan ciri yang pertama, bentuk pelaburan yang dijamin keuntungan dari segi syarak termasuk salah satu daripada dua bentuk iaitu *qard* atau pinjaman dengan faedah yang disyaratkan yang mana ia adalah riba. Kedua ialah akad *mudharabah* yang rosak syarat-syaratnya. Dalam akad *qard*, manfaat atau hadiah atau jaminan pulangan tidak boleh disyaratkan kerana membawa kepada riba. Ini berdasarkan Hadis Rasulullah SAW :

²⁹ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كُلُّ قَرْضٍ جَرَّ مَنَفَعَةً فَهُوَ رِبَا

Maksudnya:

Setiap pinjaman yang membawa manfaat (faedah) maka ia ialah riba.

(Hadis riwayat Baihaqi)

Pandangan ulama dalam perkara ini adalah seperti berikut:

- a. Ibn Qudamah mengatakan setiap *qard* yang disyaratkan padanya pertambahan, maka ia adalah haram tanpa *khilaf*.³⁰
- b. Pendapat *rajih* di kalangan ulama Hanafi menyatakan setiap *qard* yang disyaratkan manfaat, maka ia adalah haram.³¹
- c. Pandangan mazhab Maliki adalah haram mengambil sesuatu faedah

---

²⁹ *Nayl al-awtar*, jil.5, hlm. 262. Sunan al-kubra lil Baihaqi, jld.5, hlm.349. Hadis ini walaupun *dhaif*, tetapi para ulama sepakat (*ijma'*) beramal dengan kehendak dan maksudnya.

³⁰ Ibn Qudamah, Abu 'Abd Allah Ibn Ahmad Ibn Muhammad, *al-Mughni wa sharh al-kabir 'ala matn al-mughni fi al-fiqh al-imam Ahmad ibn Hanbal*, Dar al-Ma'rifah, Beirut, t.th, jld.4, hlm. 390.

³¹ al-Zuhayli, Wahbah, *al-Fiqh al-Islami wa adillatuh*, Dar al-Fikr, Dimashk, 1994, jld.4, hlm.724.

daripada harta orang yang berhutang seperti menunggang binatang tunggangannya.³²

- d. Mazhab Shafie dan Hanbali bersepakat untuk tidak mengharuskan hutang yang ada manfaat.³³
- e. Majlis Penasihat Syariah BNM menyatakan hibah tidak boleh disyaratkan atau dijanjikan dalam kontrak pinjaman (*qard*) dan wadiah kerana ia boleh membawa elemen riba.³⁴

Berdasarkan pandangan ulama, para pelabur telah memberi pinjaman kepada Syarikat Swiss Cash dan syarikat ini menjanjikan pulangan tetap. Pulangan ini ialah *naf'an* (manfaat) yang merupakan riba yang diharamkan.

Berdasarkan ciri yang kedua, pembahagian keuntungan berkait rapat dengan akad *mudharabah*. Ulama bersepakat bahawa kontrak pelaburan (*mudharabah*) yang menjamin keuntungan adalah tidak sah dari segi syarak. Antara pandangan ulama ialah:

- a. Ibn Abidin mengatakan bahawa keuntungan antara kedua-dua pihak hendaklah fleksibel (anjali). Kalau ditetapkan satu kadar, maka rosaklah (akad *mudharabah* itu).³⁵
- b. Al-Kasani berpendapat sekiranya kedua-dua pihak (*rabb al-mal* dan *mudharib*) mensyaratkan bilangan tertentu seperti mensyaratkan salah seorang mendapat seratus dirham keuntungan atau lebih dan bakinya diberikan kepada pihak satu lagi maka ia tidak dibenarkan.³⁶
- c. Dr Yusuf al-Qaradhawi menyatakan sekiranya menetapkan kepada pelabur keuntungan yang dijamin tidak bertambah dan berkurangan, walaupun keuntungan mungkin berlipat kali ganda atau kerugian yang merudum maka ia menafikan keadilan yang jelas nyata dan ini adalah roh riba yang keji.³⁷

---

³² Ibid.

³³ Ibid.

³⁴ Kompilasi Keputusan Majlis Penasihat Syariah Kewangan, Bank Negara Malaysia.

³⁵ Ibn Abidin, Muhammad Amin Ibn Mukhtar Ibn 'Abd Aziz, *Hasyiah rad al-mukhtar 'ala al-dur al-mukhtar*, Dar al-Fikr, Beirut, 1966, jld. 5, hlm. 648.

³⁶ al-Kasani, 'Ala al-Din Abi Bakr Ibn Mas'ud, *Bada'i al-sana'i fi tartib al-shara'i*, Matba'ah al-'Asimah, Kaherah, t.th, jld. 8, hlm. 3602.

³⁷ al-Qaradhawi, Yusuf *al-Halal wa al-haram fi al-Islam*, Maktabah Wahbah, Kaherah, 1988, hlm. 260.

- d. Jaminan untung dalam kontrak pelaburan disepakati ulama sebagai haram kerana ia ialah riba. Hadis Rasulullah SAW menyebut :

عن عائشة رضي الله عنها قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الخراج
بالضمان³⁸

Maksudnya:

(Bagi mendapatkan) keuntungan (hasil pelaburan) mestilah dengan menghadapi risiko (bermakna tiada untung tetap yang dijanjikan dan pelabur mesti menjamin keelokan barangan yang dijual jika melibatkan jual beli).

Berdasarkan hujah di atas ia menunjukkan pelaburan Swiss Cash dianggap sebagai akad *mudharabah* yang rosak syaratnya kerana tidak menepati hukum dalam pembahagian keuntungan iaitu tidak ditentukan dengan kadar atau nisbah tertentu seperti 70:30 atau 1:3 daripada keuntungan bersih setelah ditolak segala perbelanjaan *mudharabah* dan sebagainya. Pelaburan yang menjamin keuntungan tetap ialah pinjaman dengan riba.

Berdasarkan ciri yang ketiga, perdagangan pertukaran mata wang asing diharuskan oleh syarak tetapi tertakluk kepada garis panduan yang mesti dipatuhi iaitu *qabd* (serah dan terima) dalam waktu yang sama secara '*hakiki*' atau '*hukmi*' sebagai (*yadan biyadin*) berdasarkan Hadis Rasulullah SAW :

عن عبادة بن الصامت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الذهب بالذهب
والفضة بالفضة والبر بالبر والشعير بالشعير والتمر بالتمر والملح بالملح مثلاً بمثل
سواء بسواً يدا بيد فإذا اختلفت هذه الأصناف فبيعوا كيف شئتم إذا كان يدا بيد³⁹

---

38 *Sunan Abu Daud*, No. Hadis: 3510, Bab Fi Man Isytara `Abdan, jid. 3; Sahih Ibn Hibban, No. Hadis: 4927: Bab Khiyar al-`Aib, jil. 11; Shu`aib Al-Arnaut berkata hadis ini *hasan lighairih*. Riwayat al-Shafie, Ibn Hibban, Abu Daud: no 3508; Albani : Hasan.

39 Muslim bin a-Hajjaj. *Sahih Muslim*, Mustafa al-Halabi, Kahehah.th, jld. 3, hlm. 1211. No. Hadis: 4147 Bab Sarf Wa Bai' al-Zahab.

Maksudnya:

Emas dengan emas, perak dengan perak, bijian dengan bijian, gandum dengan gandum, tamar dengan tamar, mestilah sama timbangan dan sukatannya, dan ditukar secara terus (pada satu masa) dan sekiranya berlainan jenis, maka berjual belilah kamu sebagaimana yang disukai sekiranya ditukar secara terus.

Perdagangan tukaran mata wang asing yang diuruskan sistem kewangan konvensional menggunakan *forward forex* atau *forex* yang menggunakan *value forward* (nilai masa hadapan) serta tidak menjaga syarat *qabd* menyebabkannya menjadi riba *nasi'ah*. Antara fatwa keharusan *forex* adalah tertakluk kepada syarat *qabd* atau *al-taqabud* atau *yadan biyadin*, bukan secara mutlak:

- a. Keputusan Fatwa Negeri Perak menyatakan: Mesyuarat Jawatankuasa Syariah yang bersidang pada 22 Muharram 1425H bersamaan 3 Mac 2005 bersetuju bahawa hukum perniagaan mata wang asing adalah harus dengan syarat *al-Taqabud*.
- b. Fatwa *Majma' al-Buhuth al-Islamiyyah bi al-Azhar al-Sharif* menyatakan harus membeli satu mata wang dengan mata wang yang lain yang berbeza nilai dan jenis seperti membeli Dollar Amerika dengan Euro Eropah berdasarkan Hadis Rasulullah SAW dalam Sahih Muslim iaitu:

‘...apabila berlainan jenis, maka berjual belilah kamu sebagaimana yang disukai sekiranya *yadan biyadin*...’⁴⁰

Dalam Swiss Cash, perjalanan perdagangan *forex* tidak dipantau badan syariah menyebabkannya menggunakan instrumen *forex* tanpa sebarang ikatan syarat yang ditetapkan syariah. Tanpa syarat *qabd*, transaksi antara mata wang dengan mata wang secara bertanggung menyebabkan berlakunya riba *nasi'ah* yang diharamkan.

---

⁴⁰ Fatwa ini bertarikh 3 November 2006

Dalam ciri yang keempat pula, peraturan yang diamalkan di Malaysia dalam sistem perbankan, kewangan dan pasaran modal Islam menyatakan mana-mana bank atau syarikat yang ingin mewujudkan sistem perbankan Islam atau melaburkan dana mereka dalam mana-mana sekuriti lulus syariah, wajib dan hendaklah melantik Jawatankuasa Penasihat Syariah dalaman bagi mengawasi dan memastikan produk-produk perbankan dan pelaburan berlandaskan prinsip syariah. Walau bagaimanapun Syarikat Swiss Cash tidak mempunyai Jawatankuasa Penasihat Syariah kerana ia merupakan syarikat pelaburan konvensional sekali gus menyebabkan segala aktiviti pelaburan mereka tidak diawasi agar sentiasa menepati kehendak syariah.